

Ποιμένας ή και Μάνατζερ; Συγκλίνοντες ή Αποκλίνοντες Ρόλοι του Σύγχρονου Κληρικού; Η απόπειρα μιας σύγκρισης. (Αθανάσιος Κολιοφούτης, Δρ. Θεολογίας - Εκπαιδευτικός)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Εννοιολογική Προσέγγιση του Όρου « Μάνατζμεντ ».

Η απόπειρα εννοιολογικής προσέγγισης του όρου « μάνατζμεντ » με τη βοήθεια ενός κατάλληλου λεξικού οδηγεί στο συμπέρασμα πως πρόκειται για « την ικανότητα διοικήσεως, την εκτελεστική ικανότητα ή πράξη, την τέχνη ή τον τρόπο διαχειρίσεως, ελέγχου ή καθοδηγήσεως[1]». Συνάγεται λοιπόν, το συμπέρασμα ότι η έννοια του μάνατζμεντ εμπεριέχει την έννοια της διοίκησης ή ακόμα και την υπερβαίνει[2].

Είναι γεγονός ότι το διαφορετικό κριτήριο, επί τη βάσει του οποίου άρχεται κανείς για να προσεγγίσει την έννοια της διοίκησης, οδήγησε και στη διαμόρφωση μιας πληθώρας διαφορετικών ορισμών της. Ωστόσο, θα μπορούσε κανείς να διαπιστώσει τη γενική συμφωνία μεταξύ των σχετικών επιστημόνων ότι ως διοίκηση ορίζεται « η εξειδικευμένη ανθρώπινη δραστηριότητα, που γίνεται στο πλαίσιο μιας οργανωμένης συλλογικής προσπάθειας και επιδιώκει την πραγματοποίηση, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, κάποιου κοινού σκοπού, με την αξιοποίηση των διαθέσιμων μέσων, μέσα από λειτουργίες, όπως είναι ο προγραμματισμός, η οργάνωση, η διεύθυνση, ο συντονισμός και ο έλεγχος[3] ». Αν λοιπόν, το μάνατζμεντ σχετίζεται με την άσκηση διοίκησης, τότε ο μάνατζερ είναι το άτομο που ασκεί διοίκηση. Η επιτελική μάλιστα, θέση από την οποία ο μάνατζερ καλείται να εκπληρώσει τα καθήκοντα του, τού προσδίδει αναμφισβήτητα την ιδιότητα του προϊσταμένου. Το ουσιώδες δε χαρακτηριστικό αυτής της ιδιότητας, το οποίο τον διαφοροποιεί από τα υπόλοιπα, μη ασκούντα διοίκηση μέλη μιας ομάδας, είναι ότι αναλαμβάνει να πραγματοποιήσει έργο χρησιμοποιώντας τις δυνάμεις και τις ιδιότητες άλλων, των υφισταμένων του[4].

Βασικοί Σταθμοί στην Εξέλιξη του « Μάνατζμεντ ».

Η αναδίφηση στις πολύπτυχες σελίδες της ιστορίας μάς οδηγεί στη διαπίστωση ότι εξ αρχαιοτάτων χρόνων είχε επισημανθεί η σημασία εφαρμογής κανόνων διοίκησης σε διάφορες συλλογικές δραστηριότητες της κοινωνίας. Στη μινωική Κρήτη είχε εισαχθεί η έννοια του καταμερισμού και της εξειδίκευσης της εργασίας. Στη βαβυλωνιακή κοινωνία η αρχή της ανταμοιβής, η οποία επικυρώνονταν από το κώδικα του βασιλιά Χαμουραμπί, αναγνώριζε την ελάχιστη

ετήσια αμοιβή των εργαζομένων στους αγρούς. Στην Οδύσσεια εξαίρεται η σημασία της λήψης ευφύων αποφάσεων του Οδυσσέα κατά το διάστημα της πολύχρονης περιπλάνησής του, παράμετρος η οποία προβάλλεται ιδιαίτερα σήμερα ως θεμελιώδης αρχή του σύγχρονου μάνατζμεντ. Οι Αιγύπτιοι είχαν εισαγάγει την έννοια της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Ο Μέγας Αλέξανδρος περιβάλλονταν από επιτελείο ειδικών, προκειμένου να ανταποκριθεί στο έργο της επιτυχούς διοίκησης του πολυπληθούς στρατού του. Οι κλασικοί Έλληνες φιλόσοφοι είχαν μελετήσει επιστημονικά τους βασικούς κανόνες οργάνωσης και διοίκησης. Εξάλλου, ο χάρτης των ελληνικών πόλεων – κρατών είχε διαμορφωθεί και άλλαζε με βάση συγκεκριμένες οργανωτικές, οικονομικές και διοικητικές προϋποθέσεις. Ανάλογοι κανόνες ίσχυαν και στα πλαίσια της τεράστιας Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, η οποία για να διοικηθεί, έπρεπε να διασφαλίζεται η τήρηση συγκεκριμένων κανόνων οργάνωσης, τόσο στον πολιτικό-οικονομικό τομέα, όσο και τον στρατιωτικό[5].

Αφήσαμε για το τέλος το παράδειγμα του Μωυσή στην Παλαιά Διαθήκη, ο οποίος κατόπιν της συμβουλής του πεθερού του Ιοθόρ, εφάρμοσε αυτό που σήμερα ονομάζουμε « αρχή της περιορισμένης έκτασης του ελέγχου » ή span of management, επιλέγοντας τους δικαστές του λαού του Θεού, που εξήλθε της Αιγύπτου και ξεκινούσε τη φάση της σαραντάχρονης περιπλάνησής του. Ο Ιοθόρ, λοιπόν, ο οποίος συμβούλεψε το Μωυσή « να διαλέξει ανάμεσα από τους Ισραηλίτες άντρες ικανούς, θεοσεβείς και ταπεινούς, και να τους βάλει επικεφαλής του λαού σε κάθε χίλια, εκατό, πενήντα και δέκα άτομα [6]», θεωρείται από πολλούς σύγχρονους επιστήμονες ως ο « πρώτος σύμβουλος μάνατζμεντ[7] ».

Στη σύγχρονη πραγματικότητα, ο πιο βασικός σταθμός στην εξέλιξη της διοικητικής σκέψης θεωρείται ο 19^{ος} αιώνας, αφού μέχρι τη βιομηχανική επανάσταση, δεν είχαν διατυπωθεί αξιομνημόνευτες θεωρίες στον χώρο του επιστημονικού μάνατζμεντ. Πατέρας του επιστημονικού μάνατζμεντ θεωρείται ο Frederic W. Taylor, ο οποίος το καθιέρωσε κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα στην Αμερική[8]. Η εφαρμογή της επιστημονικής μεθόδου του Taylor συσχέτιζε την αύξηση της παραγωγικότητας μιας επιχείρησης με την αύξηση της αποδοτικότητας των εργαζομένων σ' αυτήν και συνακολούθως εισηγούνταν την αναγκαιότητα προσωπικής ανάπτυξης των εργαζομένων προς όφελος των ιδίων και της επιχείρησης. Ο Taylor τόνιζε ότι το μάνατζμεντ είναι « η τέχνη της γνώσης του τι θέλεις να κάνεις και της εν συνεχεία διαπίστωσης ότι αυτό που ήθελες έγινε με τον καλύτερο και φτηνότερο τρόπο[9] ».

Ο H. Fayol εισήγαγε την σύγχρονη επιχειρησιακή θεωρία του μάνατζμεντ[10].

Τόνιζε ιδιαίτερα την αναγκαιότητα καταμερισμού της εργασίας μεταξύ των εργαζομένων, τη σημασία της ενότητας της διοίκησης, την αίσθηση της υποταγής του ατόμου στο γενικό συμφέρον, η οποία πρέπει να διέπει όλους τους εργαζόμενους και την αξία της σταθερότητας και αμοιβής της εργασίας. Ο Fayol όρισε τις λειτουργίες του μάνατζμεντ και διατύπωσε τις γνωστές δεκατέσσερις Αρχές του, καταθέτοντας την πεποίθησή του ότι οι δεξιότητες του μάνατζμεντ, μπορούν να αποκτηθούν μέσω της εκπαίδευσης. Ο γνωστός Max Weber διατύπωσε τη θεωρία της γραφειοκρατίας[11]. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, στο γραφειοκρατικό πρότυπο οργάνωσης της επιχείρησης, κυρίαρχο ρόλο παίζει η δύναμη της εξουσίας. Ο E. Mayo, στο πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα, μελέτησε τις ψυχολογικές αντιδράσεις των εργαζομένων και διακήρυξε την άποψη ότι οι οικονομικοί παράγοντες είναι υποδεέστεροι για τους εργαζομένους μιας επιχείρησης σε σχέση με τους συναισθηματικούς[12].

(Συνεχίζεται)

[1] Μανώλας, Α. 2009. Σκοπός και λειτουργίες του management των επιχειρήσεων. *Στρατιωτική επιθεώρηση*. 6: 15, Ιανουάριος – Φεβρουάριος.

[2] « Στον αγγλοσαξονικό χώρο φαίνεται πως επικρατεί η άποψη ότι ο όρος μάνατζμεντ έχει ευρύτερη σημασία από τον όρο administration, που σημαίνει διοίκηση. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, το μάνατζμεντ συνδέεται περισσότερο με τη συντήρηση της λειτουργικότητας των οργανισμών στο επίπεδο της καθημερινής λειτουργίας τους και με μια καθολική εποπτική διεύθυνση εκ των άνω, που αποτελεί έργο της ηγεσίας. Αντίθετα, ο όρος administration συνδέεται με καθήκοντα ήσσονος σημασίας και σημαίνει εκτέλεση συγκεκριμένου έργου ή εφαρμογή μιας πολιτικής ή διεκπεραίωση μιας εντολής »: Κατσαρός, Ι. 2008. *Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης*. Αθήνα : Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σ. 14.

[3] Όπ. παρ. σ. 15.

[4] Φλώρος, Χ. 1993. *Σύγχρονη διοικητική των επιχειρήσεων*. Αθήνα : Σύγχρονη Εκδοτική, σ. 98.

[5] Όπ. παρ. σσ. 98 – 100.

[6] « καὶ ἰδὼν Ἰοθὺν πάντα ὅσα ποιεῖ τῷ λαῷ, λέγει· τί τοῦτο, ὃ σὺ ποιεῖς τῷ λαῷ; διατί σὺ κάθησαι μόνος, πᾶς δὲ ὁ λαὸς παρέστηκε σοι ἀπὸ πρωῒθεν ἕως δείλης;καὶ σὺ σεαυτῷ σκέψαι ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ ἄνδρας δυνατοὺς, θεοσεβεῖς, ἄνδρας δικαίους, μισοῦντας ὑπερηφανίαν, καὶ καταστήσεις ἐπ’ αὐτὸν χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δεκαδάρχους, καὶ κρινοῦσι τὸν λαὸν πᾶσαν ὥραν· »: Ἑξ 18, 14 – 22.

[7] Μανώλας, Δ. Α. 2009. Σκοπὸς καὶ λειτουργίαι τοῦ management των επιχειρήσεων. *Στρατιωτικὴ Επιθεώρηση*. 14 : 16, Ἰανουάριος – Φεβρουάριος. Βλ. σχ. Φλώρος, Χ. 1993. Ὁπ. παρ.

[8] Cole, A. 2004. *Management theory and practice*. London : Thomson learning, σ. 16.

[9] Taylor, W. F. 2008. *Shop management*. Sioux Falls : Nu Vision Publications, σ. 7.

[10] Ὁπ. παρ. σσ. 13-16.

[11] Ὁπ. παρ. σσ. 25-28.

[12] Montana, J. P. καὶ Charnov, H. B., *Management*. 2008. New York : Barron’s Educational Series, Inc, σσ. 23-25.